

La ponència d'Alejandro Llano aborda la presència cultural i el compromís de caritat del cristià en la societat. Es va ocupar de temes candents, la majoria enumerats per la doctrina social de l'Església. El col·loqui que va seguir a la conferència va ser llarg i apassionat, en tractar aspectes com ara el caràcter vinculant d'alguns punts de la DSI sobre la immigració. En tot això, hi van intervenir també els professors Martin Rhonheimer i José Luis Illanes.

El primer va sostenir que «emigrant» no és sinònim de «pobre», cosa que es dedueix, segons Rhonheimer, del notable preu que cal pagar a les màfies pel trasllat i també per la roba que usen. En resum, el professor Rhonheimer és partidari d'afavorir les iniciatives als països d'origen i va posar exemples molt positius d'algun país d'Àfrica.

La professora Núria Chinchilla va parlar sobre «La conciliació entre treball i família a la llum dels ensenyaments del Concili Vaticà II» i, basant-se en la *Gaudium et Spes*, va dir: «la família no és tan sols un mitjà per a la sostenibilitat econòmica i social... Aquesta peculiar i única comunitat de vida i d'amor produeix l'altruisme per excel·lència, la gratuïtat i la motivació transcendent en el seu sentit més genuí». Al llarg de la seva dissertació, es podien veure els nous rols de l'home i especialment de la dona en la societat actual.

El professor Rafael Navarro Valls va començar la seva ponència posant en relleu que «dels mil dos-cents milions de fidels que s'integren avui a l'Església catòlica, tan sol un milió són religiosos o han rebut el sagrament de l'ordre: els restants són fidels corrents.» Doncs bé, a tota aquesta multitud el magisteri del Concili els reconeix la missió de «il·luminar i organitzar tots els assumptes temporals als quals estan estretament vinculats.»

Navarro Valls va fer una profunda anàlisi de la situació del catolicisme i la societat actual i va concloure que «en aquesta societat neopagana la situació és molt semblant a aquella que els primers apòstols van trobar en el seu temps».

No volem acabar aquesta crònica sense apuntar que cadascuna de les ponències ha estat mereixedora de l'assistència a Pamplona. Però un congrés menys extens hauria facilitat més l'atenció singular a les conferències i taules rodones.

Per la professora Núria Chinchilla «la família no és tan sols un mitjà per a la sostenibilitat econòmica i social... Aquesta peculiar i única comunitat de vida i d'amor produeix l'altruisme per excel·lència, la gratuïtat i la motivació transcendent en el seu sentit més genuí».

Diccionario de San Josemaría Escrivá de Balaguer

José Luis Illanes (coord.)

Monte Carmelo
Burgos 2013
1.358 pàg.

L'Editorial Monte Carmelo, entre les seves col·leccions, en té una dedicada a «Grans Diccionaris sobre personalitats i temes cristians». El 2006, va plantejar a l'Institut Històric Sant Josepmaria Escrivá de Balaguer, entre les finalitats del qual hi ha promoure recerques, estudis i publicacions que donin a conèixer la vida, el missatge i l'obra del fundador de l'Opus Dei, la possibilitat de dedicar un dels seus volums a la figura de sant Josepmaria. Es va arribar a un acord i es van iniciar els treballs per perfilar el projecte. Han estat, doncs, 7 anys de treball d'un grup de 226 autors coordinats per un Comitè Editorial que han donat a llum un excel·lent text que es pot considerar d'alta divulgació, amb un nivell científic notable.

Serà un text de referència no només de la vida de sant Josepmaria, sinó també del

seu missatge i doctrina. Hi ha un total de 288 veus que corresponen a dues grans àrees temàtiques: 158 veus de caràcter teològic i espiritual, i 130 de tipus històric i biogràfic. Es van succeir segons l'ordre alfabètic. Al final del llibre s'inclou un índex de caràcter sistemàtic que permet veure l'estructura vertebradora de l'obra.

El text està escrit en dues columnes. La lletra resulta una mica petita, cosa que és lògica tenint en compte la quantitat d'informació recollida. Cada veu compta amb una bibliografia, citada en el cos de la veu, i una llista de veus relacionades. L'extensió mitjana de les veus és d'unes cinc pàgines, encara que la seva extensió, com és natural, depèn de la importància del tema en la vida i en els ensenyaments de sant Josepmaria.

Al començament del llibre, hi ha una sèrie d'Introduccions. La primera porta per títol: «La personalitat de sant Josepmaria i la seva resposta a la missió que Déu li va encomanar». Està escrita per Mons. Javier Echevarría, prelat de l'Opus Dei, qui, com s'esmenta en la Presentació, va seguir tots els treballs d'elaboració amb el seu estímul i col·laboració. La segona, de José Luis Illanes, director de l'Institut Històric San Josepmaria Escrivá de Balaguer, és una «Exposició sintètica de la vida de sant Josepmaria». La tercera i última, signada per Dominique Le Tourneau, és una Descripció general de l'Opus Dei. Substitueix al que vindria a ser la veu «Opus Dei», que no és present en el Diccionari.

Les veus de tipus històric i biogràfic segueixen la vida de sant Josepmaria: la seva família, els seus amics, els llocs on va viure o amb els quals va tenir relació. Tot això amb la marca d'exactitud i precisió

que li dona el patrocini de l'Institut Històric. Les veus teològiques i espirituals estan escrites per especialistes i són molt suggeridores i ben fonamentades. Són com petits tractats sobre una virtut, o sobre algun altre aspecte segons l'esperit i missatge del fundador de l'Opus Dei.

Al final del llibre, s'inclou la llista de col·laboradors, l'índex alfabètic de veus i remissions i l'índex esquemàtic de veus. Com s'ha comentat, serà una obra de referència bàsica per als estudiosos o els seguidors de sant Josepmaria.

Joaquim González-Llanos

Sobre Dios, la Iglesia y el mundo

Rafael Serrano entrevista al Vicario General del Opus Dei Fernando Ocariz

Ed. Rialp
Madrid 2013
158 pàg.

El títol d'aquest llibre prové de les diverses qüestions que el periodista Rafael Serrano li planteja en forma d'extensa entrevista a Mons. Fernando Ocariz, vicari

general de l'Opus Dei, teòleg i consultor de la Congregació per la Doctrina de la Fe.

En les respostes que dona, Mons. Ocariz aporta diferents aspectes que ajuden a comprendre millor la nostra època, mitjançant una perspectiva que mira, d'una banda, els esdeveniments contingents de l'història i, de l'altra, les realitats permanents, és a dir, l'acció de Déu i la realitat de la naturalesa humana. L'objectiu fonamental del periodista Rafael Serrano és oferir-nos la visió d'un teòleg amb una ampla perspectiva doctrinal i pastoral com és Mons. Ocariz, sobre assumptes d'interès públic, qüestions que afronta, sense dissimular els problemes, de forma serena i raonada i amb bon sentit de l'humor.

En l'entrevista, Mons. Ocariz ens parla dels seus primers estudis escolars, de com va conèixer l'Opus Dei en l'època que estudiava a l'Universitat de Barcelona la carrera de Ciències Físiques, i de la seva posterior dedicació i atracció per la Teologia. Sobre aquesta ciència sagrada, ens diu que la teologia actual cerca una major fonamentació bíblica i patristica, i posa més atenció a la història; no obstant això, considera que s'hi aprecia una menor fonamentació metafísica, en part, perquè no s'ha fet prou cas del que diu sobre aquest punt la *Fides et ratio* de Joan Pau II.

En relació amb la pregunta sobre els estudis que s'han fet sobre els ensenyaments de sant Josepmaria Escrivà, el Dr. Ocariz respon que aquestes ensenyances assoleixen diversos aspectes, en els quals hi ha elements de gran profunditat i força inspiradora. Entre d'altres, destaca la universalitat de la vocació a la santedat i a l'apostolat; la identitat i la missió dels laics en l'Església, la centralitat de la filiació divina del cristià i la seva identificació amb

Jesucrist; la Santa Missa com a centre i arrel de la vida cristiana, la santificació del treball, la relació entre sacerdoti comú i sacerdoti ministerial; la unitat de vida; el caràcter vocacional del matrimoni; la bondat originària del món i la història com a procés per reconstruir, després del pecat, la ordenació a Déu de totes les coses.

Pel que fa al papa Francesc, respon que el va conèixer a l'Argentina en dues visites, la primera l'any 1996 i la segona el 2003, en les quals acompanyava el prelat de l'Opus Dei, Mons. Javier Echevarría, quan aleshores Mons. Bergoglio era bisbe auxiliar de Buenos Aires en la primera visita, i quan ja era cardenal d'aquesta capital, en la segona visita. Entre d'altres coses, recorda la impressió d'haver conegut una persona austera i, tanmateix, senzilla, alegre, i especialment entregada a la seva missió.

Al llarg de l'entrevista, s'aborden qüestions diverses, referides a tot un ventall de circumstàncies: la seva tasca com a consultor de la Congregació de la Doctrina de la fe, cosa que li va permetre relacionar-se amb el cardenal Ratzinger, el fet que d'aquesta relació li va cridar l'atenció que el cardenal, i després pontífex, mai donava per finalitzada la conversa o que fes notar que l'esperaven altres assumptes.

Respecte a la relació entre fe i raó, per exemple, que la raó i la fe es troben en nivells diferents, però que totes dues es comuniquen objectivament en l'ésser i subjectivament en la intel·ligència del creient, i que l'harmonia entre la fe i la raó permet presentar l'existència de Déu, l'espiritualitat i l'immortalitat de l'ànima i les exigències de la llei natural, no com si fossin qüestions que pertanyen només a l'àmbit de la fe, sinó també al de la raó.

Sobre les arrels cristianes d'Europa i la seva progressiva secularització, afirma que en principi no nega la possibilitat que la fe pugui recuperar el seu lloc, però abans cal aclarir què s'entén per *lloc* i en quin temps es considera que va tenir un determinat lloc. I, referint-se al problema de l'agnosticisme i l'ateisme actuals, diu que el més lògic és intentar fer veure que la pregunta sobre l'existència de Déu no és solament raonable, sinó també decisiva per a cada persona, i que l'existència de Déu no depèn que un l'accepti o no l'accepti, i que, per part del creient, el més eficaç, dins els diversos plantejaments, no és pas el discutir, sinó transmetre la pròpia experiència cristiana.

Quan se li demana si en els moments actuals ja no és suficient la fe del carboner, com deia el proverbi, el Dr. Ocariz aclareix que no es tracta que tots els creients siguin teòlegs, sinó que aprofundeixin en la fe i en allò que és la seva essència, ja que en la seva dimensió de coneixement, es tendeix a conèixer millor allò que es creu. Qualsevol cristià, encara que no tingui un nivell elevat d'instrucció, pot aprofundir en la fe, si rep la formació que estigui al seu abast, ja sigui escoltant la predicació de l'Església, llegint el Catecisme o fent oració. En canvi, es pot ser un científic molt notable i un ignorant en la fe.

L'important tema de la llibertat, Mons. Ocariz l'esbrina a través d'una sèrie de consideracions francament interessants, com per exemple quan diu que les paraules de Crist «Coneixereu la veritat, i la veritat us farà lliures», es refereix radicalment al mateix Crist, és a dir, que conèixer Crist és allò que veritablement ens fa lliures com a fills de Déu, tenint en compte, a més, que la llibertat interior no consisteix en l'absència de vincles i compromisos, ja que l'acte propi de la llibertat és el fet d'estimar. Déu